

Prof. dr hab. Sebastian Wojciechowski
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
Zakład Studiów Strategicznych

 security expert

Poznań, 25.01.2024 r.

Ocena

dorobku naukowego, dydaktycznego, popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej, a także monografii – głównego osiągnięcia pt. *Zamachy terrorystyczne. Istota i koncepcja reagowania* dr. inż. Jarosława Stelmacha, w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie

Dr Jarosław Stelmach w 1998 r. ukończył studia zawodowe w Wyższej Szkole Oficerskiej imienia generała Tadeusza Kościuszki we Wrocławiu uzyskując tytuł inżynier budownictwa. W 2007 r. został absolwentem studiów magisterskich na kierunku prawo na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. W tym samym roku otrzymał też świadectwo ukończenia studiów podyplomowych w zakresie prawa karnego wykonawczego na wskazanym uprzednio Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii. W 2014 r. Kandydat uzyskał stopień doktora nauk społecznych w dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie nadany uchwałą Rady Wydziału Bezpieczeństwa Wewnętrznego Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Ograniczanie skutków zamachów terrorystycznych w budynkach użyteczności publicznej*.

Od 1 października 2011 r. do 31 sierpnia 2018 r. – dr J. Stelmach był zatrudniony w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Lądowych we Wrocławiu (od 1 października 2017 r. po zmianie nazwy uczelni w Akademii Wojsk Lądowych) na stanowiskach wykładowcy i adiunkta, pełniąc czasowo obowiązki Szefa Katedry Bezpieczeństwa Narodowego. Natomiast od 1 września 2018 r. do chwili obecnej – jest zatrudniony w Wyższej Szkole Bezpieczeństwa Publicznego

i Indywidualnego „Apeiron” w Krakowie na stanowisku adiunkta, z powierzonymi funkcjami prorektora ds. współpracy z otoczeniem społeczno-biznesowym (od 1 marca 2023 r.) oraz dziekana Dolnośląskiego Wydziału Bezpieczeństwa i Nauk Społeczno-Prawnych we Wrocławiu (od 30 lipca 2020 r. do 30 września 2023 r.).

Poniższa recenzja obejmuje ocenę: dorobku naukowego Habilitanta (punkt 1), Jego aktywności naukowej (punkt 2), osiągnięć dydaktycznych - w tym w zakresie kształcenia kadry naukowej, organizacyjnych oraz popularyzatorskich (punkt 3), a także konkluzje (punkt 4).

1. Dorobek naukowy

Dorobek naukowy dr. Jarosława Stelmacha jest oryginalny, obszerny oraz kompatybilny tematycznie. Jak wynika z informacji zamieszczonych w autoreferacie obejmuje on po uzyskaniu stopnia doktora: dziewięć monografii, w tym (6) autorskich oraz (3) współautorskich; piętnaście, w tym (12) autorskich i (3) współautorskich artykułów zamieszczonych w czasopismach naukowych (13 z nich dotyczy okresu po uzyskaniu doktoratu); dwadzieścia pięć rozdziałów opublikowanych w książkach. Dodatkowo wskazać należy m.in. na zrecenzowanie 18 artykułów naukowych dla kilku polskich czasopism np. takich, jak: „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych”, „Security Review” czy „Przegląd Policyjny”.

Przedstawiony do oceny dorobek można zaszeregować do trzech głównych powiązanych ze sobą obszarów badawczych dotyczących:

- problematyki działań antykryzysowych ze szczególnym uwzględnieniem reagowania na zamachy terrorystyczne w wymiarze indywidualnym i instytucjonalnym;
- bezpieczeństwa obiektów użyteczności publicznej oraz infrastruktury krytycznej państwa;
- przestępczości zorganizowanej i jej zwalczania rozpatrywanej z perspektywy instytucji bezpieczeństwa publicznego państwa.

Pierwsze ze wskazanych pól badawczych (działania antykryzysowe ze szczególnym uwzględnieniem reagowania na zamachy terrorystyczne) zostało uznane za podstawową sferę zainteresowań naukowych Habilitanta. Głównym osiągnięciem w tym zakresie jest publikacja pt. *Zamachy terrorystyczne. Istota i*

koncepcja reagowania. W tym przypadku głównym przedmiotem badań jest organizacja reagowania na zamachy terrorystyczne w Polsce rozpatrywana w wymiarze diagnostycznym i projektowym. Zaprezentowane tutaj postępowanie badawcze zostało zapoczątkowane od identyfikacji zakresu i charakteru terroryzmu i zamachów terrorystycznych. W dalszej części dokonano szczegółowej charakterystyki metod, form i narzędzi ataków oraz towarzyszących im czynników środowiskowych. Powyższe kwestie stały się fundamentem dalszego poznania naukowego skoncentrowanego wokół zaproponowania koncepcji przedmiotowego reagowania na zamachy terrorystyczne. Nawiązuje do tego główny cel badań, którym jest zaprojektowanie koncepcji reagowania państwa na zamachy zapewniającej jak najwyższy poziom skuteczności reagowania - odnosząc to do przykładu Polski. Korespondują z tym ściśle cele szczegółowe do których zaliczono następujące zagadnienia:

- Ustalenie zakresu i charakteru terroryzmu.
- Zidentyfikowanie natury zamachów terrorystycznych oraz wskazanie relacji zachodzących pomiędzy zamachami terrorystycznymi a środowiskiem i czasem.
- Zdiagnozowanie funkcjonujących typologii metod przeprowadzania zamachów terrorystycznych oraz zaproponowanie ich podziału, przydatnego z perspektywy reagowania na zamachy w Polsce.
- Scharakteryzowanie przebiegu reagowania na zamachy terrorystyczne na świecie oraz zidentyfikowanie zagrożeń operacyjnych najczęściej występujących w tym zakresie.
- Zdiagnozowanie aktualnie obowiązującej organizacji reagowania na zamachy terrorystyczne w Polsce.
- Zaprojektowanie koncepcji reagowania na zamachy terrorystyczne w Polsce tworzącej przesłanki do osiągnięcia możliwie najwyższego poziomu skuteczności podejmowanych działań.

Oceniana publikacja składa się ze: wstępu, sześciu rozdziałów, wykazu skrótów, zdjęć, rycin oraz tabel, zakończenia, bibliografii i dwóch załączników zaprezentowanych w formie tabelarycznej. Co ważne i przydatne każdy rozdział zaczyna się od wprowadzenia, a kończy podsumowaniem zawierającym wnioski i uogólnienia.

W rozdziale pierwszym przedstawiono ustalenia dotyczące charakteru i natury terroryzmu. Wskazano zakres oraz specyfikę celów i skutków terroryzmu. Przeanalizowano i porównano różnorodne formy zagrożeń terrorystycznych, co umożliwiło ich kategoryzację oraz wskazanie wariantów praktycznego szacowania czy prognozowania. Rozdział drugi obejmuje przede wszystkim konceptualizację natury ataków terrorystycznych. Uwypuklono też cechy charakterystyczne zamachów, porównując je ze specyfiką oraz skutkami ataków przeprowadzanych przez sprawców kryminalnych i niepoczytalnych. Przedstawiono również nowatorski sposób kategoryzacji czynników środowiskowych wraz ze szczegółowym opisem zaprojektowanych modeli przebiegu zdarzeń terrorystycznych. Nawiązuje do tego także rozdział trzeci monografii ukierunkowany na zidentyfikowanie złożonej natury zamachów. W tym celu dokonano przedstawienia funkcjonujących typologii metod ich przeprowadzania oraz zaproponowano nowy autorski sposób systematyzacji. Zaprezentowano krótkie charakterystyki wyróżnionych metod, form oraz narzędzi, którymi posługują się terroryści. W rozdziale czwartym ukazano sześć przykładów zdarzeń terrorystycznych mających miejsce na świecie w ciągu ostatnich dwudziestu lat. Każdy przypadek omówiono w ten sam sposób przedstawiając jego najważniejsze cechy czy czynniki utrudniające reagowanie, opisując przebieg zamachu oraz działania podjęte po jego zaistnieniu. W kolejnym rozdziale (piątym) skoncentrowano się na zidentyfikowaniu cech charakterystycznych reagowania na zamachy w Polsce. W ramach tego procesu wskazano omawiane zagadnienia z uwzględnieniem ich aspektów aksjologicznych, ontologicznych i epistemologicznych oraz dokonano wyjaśnienia istoty reagowania z wykorzystaniem analizy prakseologicznej. Zamieszczono też wyniki badań dotyczące organizacji reagowania na zamachy terrorystyczne w Polsce wraz z ich diagnozą. Ostatni, szósty rozdział odwołuje się do autorskiej koncepcji reagowania państwa na zamachy terrorystyczne. Ukazano w nim poszczególne etapy niezbędnych działań realizowanych przez państwo i jego różne instytucje.

Do najważniejszych walorów naukowych ocenianej publikacji, a zarazem jej wkładu do dorobku dyscypliny nauki o bezpieczeństwie zaliczyć można m.in. identyfikację istoty zamachów terrorystycznych oraz reagowania na zaistnienie tego typu zagrożeń. Inny ważny aspekt to autorskie ukazanie działań

antyterrorystycznych oraz możliwości reagowania państwa na zamachy terrorystyczne. Przyczyniło się to m.in. do zidentyfikowania najczęściej występujących zagrożeń operacyjnych powstających podczas procesu reagowania państwa na zamachy, co pozwoliło na zredagowanie wniosków dotyczących natury zamachów terrorystycznych i reagowania na nie.

W większym jednak stopniu rozpatrując istotę i cele terroryzmu należało uwzględnić fakt, iż analizowana forma przemocy politycznej może być skierowana nie tylko na ośrodki władzy (s. 35), ale także inne różnorodne podmioty, na przykład ludność cywilną, cele militarne czy gospodarcze, opinię publiczną itp. Pamiętając ponadto, że zarówno terroryzm, jak i zamach terrorystyczny może być realizowany w wymiarze rzeczywistym, jak i wirtualnym, a w obu tych przypadkach często obowiązują inne założenia czy uwarunkowania.

Drugi obszar badawczy podjęty przez Kandydata dotyczy problematyki bezpieczeństwa obiektów użyteczności publicznej. W tym przypadku punktem wyjścia były badania prowadzone w ramach przewodu doktorskiego realizowanego w Wyższej Szkole Policji (Akademii Policji) w Szczytnie w latach 2013-2014 oraz będącej ich zwieńczeniem rozprawy *Ograniczanie skutków zamachów terrorystycznych w obiektach użyteczności publicznej*. Została ona opublikowana pt. *Minimalizacja skutków zamachów terrorystycznych w budynkach użyteczności publicznej. Dobre praktyki i rekomendacje*.

Do innych ważnych osiągnięć dr. J Stelmacha realizowanych na tym polu badawczym zaliczyć można na przykład artykuł zatytułowany *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne obiektów użyteczności publicznej w Polsce – diagnoza i kierunki doskonalenia*, który ukazał się w czasopiśmie „Cybersecurity and Law” w 2022 r. Przedstawiono w nim aktualne rozwiązania dotyczące bezpieczeństwa obiektów użyteczności publicznej oraz infrastruktury krytycznej rozpatrywanej w kontekście zagrożeń terrorystycznych. Następnym przykładem jest tekst *Zwalczanie zagrożeń terrorystycznych w reżimach stopni alarmowych – wyzwania i praktyczne trudności* - opublikowany w czasopiśmie „Studia Bezpieczeństwa Narodowego” w 2022 r. Głównym punktem odniesienia uczyniono tutaj problemy wprowadzenia stopni alarmowych na terenie Polski po wybuchu wojny w Ukrainie. W tym przypadku ważnym komponentem

diagnostycznym były m.in. badania przeprowadzone wśród administratorów obiektów użyteczności publicznej.

Bardzo istotny aspekt dorobku Habilitanta to cykl kongresów naukowo-technicznych poświęconych tematyce bezpieczeństwa obiektów – pod nazwą „SAFE PLACE”. W sposób niezwykle przydatny i wartościowy łączą one ustalenia teoretyczne z doświadczeniami praktyków, przyczyniając się tym samym między innymi do rozwoju dyscypliny nauki o bezpieczeństwie. Ich wymiernym rezultatem było opublikowanie dziewięciu monografii naukowych zawierających ponad siedemdziesiąt rozdziałów autorstwa wielu naukowców i praktyków. Cykl ten obejmuje następujące publikacje:

- *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne budynków użyteczności publicznej. Tom I. Analiza-Diagnoza-Case study*, red. B. Wiśniewska-Paź, M. Szostak, J. Stelmach, Toruń 2018.

- *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne budynków użyteczności publicznej. Tom II. Metody i narzędzia zamachów vs działania antyterrorystyczne i kontrterrorystyczne*, red. B. Wiśniewska-Paź, M. Szostak, J. Stelmach, Toruń 2018.

- *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne budynków użyteczności publicznej. Tom III. Terroryzm-zamachy-sprawcy vs sposoby minimalizacji skutków*, red. B. Wiśniewska-Paź, J. Stelmach, Toruń 2019.

- *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne budynków użyteczności publicznej. Tom IV. Założenia i rekomendacje do prowadzenia działań antyterrorystycznych w wybranych kategoriach obiektów*, red. B. Wiśniewska-Paź, J. Stelmach, Toruń 2019.

- *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne budynków użyteczności publicznej. Tom I. Terroryzm, strategie zwalczania, edukacja antyterrorystyczna*, red. B. Wiśniewska-Paź, J. Stelmach, Warszawa 2021.

- *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne budynków użyteczności publicznej. Tom II. Planowanie, Reagowanie, Infrastruktura krytyczna*, red. B. Wiśniewska-Paź, J. Stelmach, Warszawa 2021.

- *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne budynków użyteczności publicznej. Tom III. Zagrożenia, Dobre praktyki, Edukacja antyterrorystyczna*, red. J. Stelmach, Warszawa 2022.

- *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne budynków użyteczności publicznej. Tom IV. Bezpieczeństwo w cyberprzestrzeni oraz praktyczny wymiar zabezpieczeń technicznych*, red. J. Stelmach, Warszawa 2022.

- *Bezpieczeństwo obiektów użyteczności publicznej i infrastruktury krytycznej. Prognozowanie – projektowanie – edukacja*, praca zbiorowa dwunastu autorów, Poznań 2023.

Oprócz tego wskazać można na kilka rozdziałów Habilitanta opublikowanych w monografiach naukowych. Na szczególną uwagę zasługują poniższe teksty: *Prowadzenie działań antyterrorystycznych i kontrterrorystycznych w środowisku obiektów użyteczności publicznej*, w: *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne budynków użyteczności publicznej. Tom II. Metody i narzędzia zamachów vs działania antyterrorystyczne i kontrterrorystyczne*, red. B. Wiśniewska-Paź, M. Szostak, J. Stelmach, Toruń 2018; współautorska publikacja (z Marcinem Kożuszkim) *Założenia i rekomendacje do wykonywania planów ochrony w obiektach podlegających obowiązkowej ochronie*, w: *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne budynków użyteczności publicznej. Tom IV. Założenia i rekomendacje do prowadzenia działań antyterrorystycznych w wybranych kategoriach obiektów*, red. B. Wiśniewska-Paź, M. Szostak, J. Stelmach, Toruń 2019; *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne infrastruktury kolejowej – dobre praktyki i rekomendacje*, w: *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne budynków użyteczności publicznej. Tom II. Planowanie, Reagowanie, Infrastruktura krytyczna*, red. B. Wiśniewska-Paź, J. Stelmach, Warszawa 2020; *Plany ochrony i załączniki antyterrorystyczne – dobre praktyki i rekomendacje*, w: *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne budynków użyteczności publicznej. Tom II. Planowanie, Reagowanie, Infrastruktura krytyczna*, red. B. Wiśniewska-Paź, J. Stelmach, Warszawa 2020 oraz *Wprowadzenie do problematyki bezpieczeństwa obiektów użyteczności publicznej – kategorie i sposoby organizacji ochrony przed zagrożeniami*, w: *Bezpieczeństwo obiektów użyteczności publicznej i infrastruktury krytycznej. Prognozowanie – projektowanie – edukacja*, Poznań 2023.

Trzeci głównym obszarem badawczy dr. J. Stelmacha jest problematyka przestępczości zorganizowanej i jej zwalczania, w tym m.in. tematyka negocjacji ze sprawcami funkcjonującymi w grupach czy związkach przestępczych oraz kwestia użycia siły w celu ich neutralizacji. W tym przypadku kluczowym

punktem odniesienia jest monografia pt. *Przestępczość zorganizowana i jej zwalczanie. Zarys problematyki*. Rozszerzeniem tego dorobku są natomiast trzy teksty zamieszczone w pracach zbiorowych lub czasopismach naukowych:

- *Rola negocjacji w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych z udziałem sprawców działających w zorganizowanych grupach i związkach przestępczych*, w: „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Lądowych imienia generała Tadeusza Kościuszki”.

- *Formy i obszary przestępczości zorganizowanej*, w: „Bezpieczeństwo dawniej i dziś. Świat - Europa – Polska”.

- *Negocjacje jako element działań sił specjalnych podczas sytuacji zakładniczych*, w: *Policyjne siły specjalne w Polsce*, pod red. K. Jałoszyńskiego, W. Zubrzyckiego oraz A. Babińskiego.

Oceniając cały przedłożony dorobek naukowy podkreślić należy podejmowanie aktualnej i ważnej problematyki badawczej przede wszystkim z zakresu polityki bezpieczeństwa, w tym działań antykryzysowych ze szczególnym uwzględnieniem reagowania na zamachy terrorystyczne w wymiarze indywidualnym i instytucjonalnym, bezpieczeństwa obiektów użyteczności publicznej oraz infrastruktury krytycznej państwa czy przestępczości zorganizowanej i jej zwalczania. Szczególnie oryginalne i wartościowe poznawczo są publikacje dotyczące reagowania na zamachy terrorystyczne. Słabą stroną dorobku jest natomiast jego dość niski poziom umiędzynarodowienia wynikający między innymi z opublikowania tylko kilku prac poza granicami Polski. Przykładem są autorskie lub współautorskie artykuły zamieszczone w: „Sbornik dokladi ot godišnata universitetska naučna konferenciâ na NVU Vasil Levski”, 2017; „War and Peace – past, present and challenges” International Scientific Conference Article Collection, Veliko Tarnovo University, 2021; „Sustainability” 2022, nr 14/24, (czasopismo indeksowane w Web of Science i Scopus) czy „Vojenské reflexive” 2022, nr 3/18.

Powyższe uwagi nie zmieniają jednak faktu, że oceniany dorobek ma charakter oryginalny i interesujący pod względem naukowym. Jest on rezultatem wieloletnich badań prowadzonych przez Autora, który posiada rozległą wiedzę i doświadczenie w tym zakresie tematycznym umiejętnie łącząc aspekty teoretyczne z praktycznymi. W swoim dorobku profesjonalnie i interesująco

zespala wiedzę pochodzącą z różnych dyscyplin, w tym na przykład bezpieczeństwa, logistyki, politologii czy prawa.

Jak poinformowano w „Wykazie osiągnięć naukowych” wszystkie publikacje były łącznie cytowane (według Google Scholar) 38 razy (w tym 13 autocytowań), a według bazy Academia.edu – 9 razy. Indeks Hirscha wynosi 4, liczba tzw. punktów ministerialnych to ok. 1400, a Impact Factor kształtuje się na poziomie - 3,88.

2. Aktywność naukowa Habilitanta

Wśród wielu różnorodnych przejawów aktywności naukowej dr. J. Stelmacha na szczególne podkreślenie zasługuje udział w projektach naukowo-badawczych. Dotyczy to m.in. takich przedsięwzięć, jak np.: *Realizacja Europejskiego Programu Ochrony Infrastruktury Krytycznej w wybranych krajach członkowskich, jako element podnoszenia bezpieczeństwa wewnętrznego Unii Europejskiej*. Projekt częściowo finansowanym z funduszy MNiSW. Czas i miejsce realizacji: 2015-2016 r., Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych imienia generała T. Kościuszki, Wydział Nauk o Bezpieczeństwie. Inny projekt to: *Reagowanie w zdarzeniach o charakterze terrorystycznym* (kierowanie zespołem badawczym w projekcie częściowo finansowanym z funduszy MNiSW. Czas i miejsce realizacji: 2016–2017 r., Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych imienia generała T. Kościuszki. Wydział Nauk o Bezpieczeństwie. Kolejny projekt jest zatytułowany: *Bezpieczeństwo antyterrorystyczne w budynkach użyteczności publicznej* (kierowanie zespołem badawczym w projekcie częściowo finansowanym z funduszy MNiSW. Czas i miejsce realizacji: 2017–2018 r., Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych imienia generała T. Kościuszki. Wydział Nauk o Bezpieczeństwie.

Jeszcze inne projekty badawcze kierowane przez dr. J. Stelmacha to: *Możliwości zapobiegania skutkom zamachów na życie i zdrowie i ich minimalizacji w wymiarze bezpieczeństwa personalnego*. Czas i miejsce realizacji: 2019-2021 r., Naukowo-Wydawniczy Instytut Badań Bezpieczeństwa i Obronności WSBPI „Apeiron” w Krakowie, a także *Dwie dekady polskich działań antyterrorystycznych z perspektywy skutków pośrednich zamachów terrorystycznych na WTC i Pentagon*. Czas i miejsce realizacji: 2021 r.,

Naukowo-Wydawniczy Instytut Badań Bezpieczeństwa i Obronności WSBPI „Apeiron” oraz *Organizacja działań antyterrorystycznych w fazie reagowania w Polsce wobec dynamiki zmian i złożoności współczesnego terroryzmu*. Był on też realizowany w Naukowo-Wydawniczym Instytucie Badań Bezpieczeństwa i Obronności WSBPI „Apeiron” w latach 2020-2023. Ponadto Kandydat brał udział w międzynarodowym projekcie *POWER*, kierowanym przez Centrum Prewencji Terrorystycznej Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (sfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, IV–XII 2019 r. w Warszawie).

Wymiernym efektem aktywności naukowej dr. J. Stelmacha był udział w kilkudziesięciu konferencjach naukowych krajowych i międzynarodowych (np. Narodowy Uniwersytet Wojskowy im. Vasila Levskiego w Bułgarii, The National Defense University of Ukraine) w charakterze prelegenta, moderatora sesji oraz debat plenarnych, a także uczestnika komitetów naukowych czy organizacyjnych. Prestiżowym wymiarem działalności konferencyjnej jest również przewodniczenie komitetowi organizacyjnemu cyklu kongresów naukowo-technicznych pod nazwą *SAFE PLACE*, współorganizowanych corocznie od 2017 r. przez różne uczelnie wyższe, ośrodki naukowe, a także instytucje eksperckie.

Kolejnym przejawem aktywności naukowej jest uczestniczenie w radach wydawniczych, naukowych oraz redakcyjnych czasopism naukowych i wydawnictw w kraju i za granicą - takich, jak choćby: „*Journal of Scientific Papers Social Development and Security*” - wydawanego przez Ukrainian Scientific Community w Kijowie oraz Międzynarodowej Rady Naukowej czasopisma naukowego „*Studia Bezpieczeństwa Narodowego*” - publikowanego przez Wojskową Akademię Techniczną w Warszawie. Ponadto od 2018 r. Kandydat jest współredaktorem naukowym serii wydawniczej *Przestrzeń publiczna – terroryzm – bezpieczeństwo* - Wydawnictwo Adam Marszałek. Pełni też funkcję recenzenta np.: czasopisma „*Security Review*” - wydawanego przez Instytut Analizy Ryzyka w Rzeszowie, czasopisma „*Przegląd Policyjny*” - publikowanego przez Akademię Policji w Szczytnie oraz członka rady naukowej czasopisma „*Kultura Bezpieczeństwa*” i „*Security, Economy and Law*” - wydawanych przez Wyższą Szkołę Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego „Apeiron” w Krakowie. Natomiast w czasopiśmie „*Security*

Dimensions” jest redaktorem tematycznym odpowiedzialnym za zagadnienia bezpieczeństwa obiektów i terroryzmu.

Habilitant odbył dwa staże naukowe w uczelniach krajowych i zagranicznych. Staż zagraniczny był realizowany w formule online na Uniwersytecie Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy w terminie od kwietnia 2022 r. do lipca 2022 r. Jego wymiernym efektem było opublikowanie artykułu pt. *Contemporary Methods, Forms and Tools of Terrorist Activity in the Countries of the European Union*. Tekst został zamieszczony w czasopiśmie naukowym „Vojenské reflexie”. Natomiast krajowy staż naukowy miał miejsce w Katedrze Bezpieczeństwa Wewnętrznego Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego w terminie od lutego 2021 r. do czerwca 2021 r. W jego ramach m.in. uczestniczył w kilku spotkaniach Rady Interesariuszy Wydziału, w spotkaniach roboczych kierownictwa i pracowników Katedry czy przeprowadził wywiad ekspercki.

3. Dorobek dydaktyczny, organizacyjny oraz popularyzatorski

Działalność dydaktyczna dr. J. Stelmacha została zainicjowana wraz z rozpoczęciem służby wojskowej. Była kontynuowana w ramach zadań służbowych w jednostkach Żandarmerii Wojskowej. Jej szczególnie aktywny wymiar został zapoczątkowany wraz z etatem wykładowcy w Wyższej Szkole Oficerskiej Wojsk Lądowych we Wrocławiu (od 2011 r. do 2018 r.) oraz prowadzeniem zajęć dydaktycznych na kierunku bezpieczeństwo narodowe i zarządzanie. Kolejnym miejscem zatrudnienia była Wyższa Szkoła Bankowa we Wrocławiu (od 2016 r. do 2019 r.) - zajęcia dydaktyczne na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne oraz Uniwersytet Wrocławski (od 2016 r. do chwili obecnej) - prowadzenie zajęć na kierunku socjologia, a także Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego „Apeiron” w Krakowie (od 2018 r. do chwili obecnej) - realizacja zajęć na kierunku bezpieczeństwo wewnętrzne.

Istotną formą aktywności w zakresie dydaktyki było też prowadzenie zajęć ze studentami zagranicznymi podczas wyjazdów w ramach programu Erasmus. Do takich inicjatyw zaliczyć należy udział w Programie Erasmus +, Individual teaching program for teaching staff mobility academic year, uczelnia

przyjmująca: National Military University in Bulgaria, Uniwersytet Nebrija w Madrycie, Matej Bel University in Banska Bystrica czy Usak University Turcja.

Kolejnym obszarem było pełnienie funkcji promotora prac dyplomowych na poziomie studiów licencjackich i magisterskich w kilku uczelniach wyższych oraz recenzenta zarówno prac licencjackich, jak i magisterskich, a także prowadzenie aktywności szkoleniowej w ramach firmy Safety Project. Efektem tego były dziesiątki szkoleń, warsztatów oraz ćwiczeń z obszaru bezpieczeństwa fizycznego w wymiarze indywidualnym oraz instytucjonalnym. Odbiorcami tych inicjatyw byli pracownicy szkół, uczelni wyższych, urzędów administracji rządowej i samorządowej, zakładów przemysłowych czy usługowych, siedzib korporacji itd.

Do najważniejszych konkretnych przykładów zaliczyć należy między innymi zaplanowanie i przeprowadzenie szkolenia antyterrorystycznego dla kadry kierowniczej Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu, a także negocjatorów policyjnych w ramach projektu *Skuteczni w działaniu – współpraca służb w sytuacjach zagrożenia infrastruktury krytycznej* – Komenda Wojewódzka Policji w Radomiu, 13–15.06.2022 r.

Następną ważną formą aktywności dydaktycznej było promotorstwo pomocnicze w dwóch przewodach doktorskich. Pierwszy został otwarty w Instytucie Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk. Dotyczył rozprawy doktorskiej pt. *Kontrterroryzm w polityce bezpieczeństwa antyterrorystycznego Rzeczypospolitej Polskiej* – praca została obroniona w 2017 r. Drugi przewód doktorski został wszczęty też w 2017 r. decyzją Rady Wydziału Nauk Politycznych i Studiów Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego.

Ponadto Kandydat sprawował opiekę nad kołami naukowymi. Pierwszy raz taka sytuacja miała miejsce w latach 2012 - 2018 r. w ramach wykonywanych zadań wykładowcy, a później adiunkta na Wydziale Bezpieczeństwa Narodowego Akademii Wojsk Lądowych we Wrocławiu – Naukowe Koło Bezpieczeństwa i Spraw Międzynarodowych (później przekształcone w Naukowe Koło Bezpieczeństwa Antyterrorystycznego). Natomiast obecnie od prawie dwóch lat jest to sprawowanie opieki nad Naukowym Kołem Działań Antyterrorystycznych i Kontrterrorystycznych działającym przy WSBPI „Apeiron” w Krakowie.

Podsumowując stwierdzić należy, iż dr J. Stelmach posiada różnorodne i znaczące doświadczenie dydaktyczne, organizacyjne oraz popularyzatorskie. Jest ono związane przede wszystkim z kierunkiem bezpieczeństwo i ma charakter zarówno krajowy, jak i międzynarodowy. Oceniając zakres i charakter tego zaangażowania podkreślić trzeba jego bardzo umiejętne zespolenie z doświadczeniem zawodowym Kandydata.

4. Konkluzje

A) Oceniany dorobek naukowy charakteryzuje podejmowanie aktualnej i ważnej problematyki badawczej przede wszystkim z zakresu polityki bezpieczeństwa, w tym działań antykrzysowych ze szczególnym uwzględnieniem reagowania na zamachy terrorystyczne, bezpieczeństwa obiektów użyteczności publicznej oraz infrastruktury krytycznej państwa. Dorobek jest rezultatem wieloletnich badań prowadzonych przez Kandydata, który posiada rozległą wiedzę i doświadczenie w tym zakresie tematycznym, umiejętnie łącząc aspekty teoretyczne z praktycznymi. Mankamentem jest natomiast dość niski poziom umiędzynarodowienia części przedstawionego do oceny dorobku. Dr. inż. J. Stelmacha cechuje erudycja, analiza złożonych i oryginalnych problemów naukowo-badawczych, umiejętność wyciągania konstruktywnych wniosków oraz prawidłowe łączenie wiedzy z różnych dziedzin.

B) Wskazane główne osiągnięcie (monografia pt. *Zamachy terrorystyczne. Istota i koncepcja reagowania*) ma charakter kompleksowego, oryginalnego i wartościowego pod względem naukowym opracowania, które wnosi bardzo znaczący wkład w rozwój badań z zakresu problematyki istoty oraz reagowania na zamach terrorystyczny. Przyczynia się zatem do pogłębienia wiedzy w obrębie nauki o bezpieczeństwie.

C) Dorobek dydaktyczny, w tym w zakresie kształcenia kadry naukowej, a także dorobek organizacyjny oraz popularyzatorski jest w większości ocenianych kategorii bardzo bogaty i zróżnicowany. Na podkreślenie zasługuje szczególnie mocno rozbudowana i wyjątkowo profesjonalnie realizowana sfera działalności organizacyjnej, a także popularyzatorskiej.

Konkludując – stwierdzam, że dorobek (w tym główne osiągnięcie - *Zamachy terrorystyczne. Istota i koncepcja reagowania*) dr. inż. Jarosława Stelmacha spełnia wymogi dotyczące nadania stopnia doktora habilitowanego. Opowiadam się zatem za dopuszczeniem Kandydata, na podstawie obowiązujących regulacji prawnych, do dalszych etapów postępowania.

Sebastian Wojciechowski